

1 februari 2019

Thema 2019: Bescherm de natuur in je buurt
Soort van de maand februari: bruine kikker

In 2019 is het jaarthema Bescherm de natuur in je buurt. Bij je buurt kan je denken aan balkon, tuin, erf, straat, berm, bedrijfsterrein, park en wijk.

Dus kijk naar deze dieren uit, maak foto's en meld je ervaringen met deze soort via afdelingdelfland@knnv.nl

of via

[KLIK HIER](#)

Bruine kikker, Anna Kreffer

Tandem, Anna Kreffer

Eiklomp, Anna Kreffer

Eitjes, Anna Kreffer

Eigen ervaring

Op de lagere school, nu basisschool, volgde ik ooit kikkerdril in een emmer op het balkon. Het werden kikkervisjes, eerst heel veel, maar steeds minder. Er zat nog wel een waterplant in de emmer, maar achteraf was er waarschijnlijk voedseltekort. Er bleef uiteindelijk maar een kikkervisje in leven. Het lijkt erop dat deze de broertjes en zusjes heeft moeten eten uit lijfsbehoud.

Tegenwoordig heb ik in mijn kleine tuin op een volkstuincomplex een paar kuipen ingegraven. Daarin wat onderwaterplanten, een dotterbloem, heel eenvoudig. Vanaf het eerste jaar is er kikkerdril te vinden van de bruine kikker, elke keer toch weer een verrassing. Vorig jaar zat het vrouwtje er nog bovenop. Het is leuk om de kikkervisjes te volgen, maar zijn ze eenmaal kikkertje vind ik ze nauwelijks meer terug in de tuin.

Herkenning

De bruine kikker (*Rana temporaria*) is een kikker met een stompe snuit en een maximale grootte van 11 cm, de vrouwen worden wat groter dan de mannen. Ze hebben een hoekige, donkere vlek achter het oog, ook wel masker genoemd. De bruine kikker is variabel van kleur, bruin, groenbruin, roodbruin, geelbruin, grijsbruin met een patroon van donkere vlekken en een lichte gemarmerde buik. Mannetjes hebben geen uitwendige kwaakblazen, ze kwaken (brommen) vanuit de keel. De bruine kikker heeft sterke achterpoten, zwemvliezen tussen de tenen en kan goed springen en zwemmen, zelfs een beetje klimmen.

Leefwijze

De bruine kikker begint in het vroege voorjaar met de voortplanting. Samen met padden trekken ze na de winterslaap naar het water, ze worden door de paddenrapers ook veel gezien. Roepende mannen en de eiklompjes zijn in maart te vinden in geschikt water, ondiepe, snel opwarmende, plekken. De mannen blijven een paar weken in dat water, in de hoop meerdere vrouwtjes te vinden. De vrouwen doorgaans maar één nacht, om de eieren af te zetten. Een vrouwtje legt een enkele klomp van 700 tot 4500 eitjes per jaar. Het mannetje klemt zich op een vrouwtje vast en bevrucht uitwendig de eitjes. Soms blijft een deel onbevrucht en sterft af. Vrijgezelle mannen klimmen soms op eiklomp om deze nogmaals te bevruchten en maken zo alsnog kans op nakomelingen. Pas in het water zwellen de eitjes op en zie je een zwart bolletje omhult door gelei. Na 10 tot 14 dagen komen de eitjes uit. In april en mei zijn de larven te vinden. Larven blijven na het uitkomen even rusten op de eiergelei en eten daar ook van. In juni veranderen de larven in kleine kikkertjes.

De metamorfose is een bijzondere fase, te vergelijken met de verpopping van bijvoorbeeld vlinders. De larve ontwikkelt zich tot kikkertje en er vinden vele, grote veranderingen plaats. De larve stopt tijdelijk met eten, de staart verdwijnt en wordt "gebruikt" bij het veranderingsproces. De voorpoten komen tevoorschijn, de mond met schraapdelen verdwijnt en wordt een brede bek met tong. De ogen worden groter, het verteringsstelsel verandert en de achterpoten worden sterker, zodat het gemis van de staart wordt gecompenseerd en er wel gezwommen kan worden. De kieuwen verdwijnen helemaal en er ontstaan longen, de opname van zuurstof door de huid blijft bestaan.

De kleine kikkertjes klimmen aan land om groot te worden. Het duurt twee tot drie jaar om geslachtsrijp te worden. Bruine kikkers kunnen 10 jaar worden. Heel jonge kikkers zijn overdag actief, maar bij het groeien verplaatst de activiteit naar de nacht. Rusten doen ze ergens onder of een beetje ingegraven. Een deel van de kikkers overwintert op land, ingegraven of onder composthopen of takkenrillen, een deel trekt weer naar water of poel en zoekt daar de (modder)bodem op. Kikkers kunnen ook via de huid ademen, voor het deel dat overwintert op de bodem in het water gaat dan helemaal over op huidademhaling.

Eten en gegeten worden

Larven van de bruine kikker beginnen met het eten van algen en plantaafval. Ze hebben een mond met harde delen waarmee ze makkelijk kunnen schrapen, als zij groeien wordt het aangevuld met eerst kleine waterdiertjes later grotere. Ook aas en eieren van (andere) amfibieën worden gegeten. Bij voedselgebrek eten ze ook soortgenoten. Als kikker eten ze alles wat beweegt, wat zich onbeweeglijk houdt zien ze niet. De kikker grijpt de prooi met zijn uitschietende tong, voornamelijk ongewervelden als insecten, kevers, sprinkhanen, spinnen, mieren, wormen, duizendpoten en (naakt)slakken. Af en toe eten ze kleine gewervelde dieren zoals muizen en kleinere kikkers. Volwassen kikkers hoeven maar twee tot drie keer

per week te eten. Jongen dieren moeten om te groeien veel vaker eten. Het aantal eitjes is al een aanwijzing dat kikkers in alle stadia veel gegeten worden. Om de soort te laten voortbestaan hoever er maar één of twee volwassen te worden. Larven worden gegeten door libellenlarven, allerlei waterinsecten als kevers en wantsen, vissen, vogels, andere amfibieën. Kikkers worden gegeten door o.a. vogels, roofdieren, vossen en ratten. In het voorjaar als een zwanger vrouwtje de prooi is, kan het zijn dat de eitjes opzwellen en moeten uitgekotst worden, wij vinden dat dan als wittige gelei, heksensnot of sterrenschot.

Voorkomen

Bruine kikkers zijn in het hele land te vinden. Water is alleen nodig voor de voortplanting, maar een groot deel brengt ook het volwassen leven door nabij het water. Het zijn nachtdieren en om te schuilen hebben ze plekken nodig waarbij het overdag wat vochtig blijft, bos, ruigte, struiken, strooisellaag, oude liggende boomstammen, takkenrillen en dergelijke. Overdag zijn ze alleen actief in de paartijd en als heel jong kikkertje.

Je eigen tuin

Bruine kikker hebben behoefte aan water voor de voortplanting, schuilplaatsen waar de kikkers overdag zich beschermen tegen de zon en voldoende voedsel. Zorg voor een gevarieerd beplanting, bladerhopen en takkenrillen in je tuin.

Bescherming

Samen met de gewone pad trekt de bruine kikker in het voorjaar mee naar het voortplantingswater. Ze vinden vele wegen op hun weg daarna toe. De KNNV afdeling Delfland is op zoek naar 250 volwassenen die willen helpen bij de jaarlijkse paddentrek.

Er zijn overzetlocaties in Bergschenhoek, Delfgauw, Delft, Hoek van Holland, Leidschenveen, Maasland, Maasluis, Monster, Nootdorp, Vlaardingen en Ypenburg.

Geef je op via afdelingDelfland@knnv.nl

Voor meer informatie over de overzetacties
[Klik hier](#)